

گزارش مکتوب شورای حمایت از حقوق تألیف و نشر

یازدهمین نشست شورا در روز شنبه بیست و یکم اسفندماه ۱۳۸۹ ساعت ۱۵ با حضور اعضا آغاز گردید.
شرکت کنندگان:

آقای دکتر شبیری زنجانی (استاد دانشگاه و رئیس کارگروه نظام حقوقی مالکیت فکری)
آقای دکتر ساکت (قاضی بازنشسته دیوان عالی کشور، مؤلف و استاد دانشگاه)
آقای آخوندی (رئیس هیئت مدیره انجمن فرهنگی ناشران کتب مذهبی)
آقای فروغی (عضو هیئت مدیره انجمن فرهنگی ناشران کتابهای آموزشی)
آقای موسایی (انتشارات فرهنگ معاصر)
آقای زهرایی (انتشارات کارنامه)
آقای رحمانی (نماینده اداره کل مجامع فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)
آقای حسینی نیک (مدیر مسئول دفتر مطالعات و خدمات حقوقی - رئیس شورا)
آقای دکتر احمدزاده (دبیر جلسه)

بعد از قرائت قرآن کریم، مذاکرات شورا به شرح زیر آغاز گردید:

موضوعات مورد بحث:

- ۱- بررسی و تحلیل برگزاری همایش نقد و بررسی پیش نویس لایحه قانون جامع حقوق مالکیت ادبی و هنری ایران که توسط انجمن علمی حقوق مالکیت فکری ایران در دانشگاه تربیت مدرس در تاریخ ۱۳۸۹/۱۲/۱۸ برگزار گردید.
- ۲- ادامه بررسی لایحه

همایش مذکور با ارائه خلاصه مقالات و سخنرانی مدعوین به شرح زیر برگزار گردید:
گزارش تدوین و تهیه لایحه از آغاز و روند کنونی توسط دکتر سید حسن شبیری
حقوق معنوی (اخلاقی) پدیدآورنده توسط دکتر حسین صفایی
حقوق مالکیت فکری در ایران، حال و چشم انداز آینده توسط دکتر سید حسن میر حسینی
مقایسه پیش نویس لایحه با مقررات اختصاصی موافقت نامه تریپس توسط دکتر مسعود طارم سری
نظام مالکیت حقوق در آثار ادبی و هنری توسط دکتر محمود صادقی
حقوق مرتبط اجراکنندگان، تولیدکنندگان نوارهای صوتی و سازمان های پخش رادیو تلویزیونی توسط غلامرضا رفیعی
بررسی پیش نویس لایحه از نگاه حمایت از آثار ادبی و هنری الکترونیکی توسط دکتر محسن صادقی
بررسی تحلیلی قراردادهای نشر توسط سید عباس حسینی نیک
حمایت از پدیدآورنده نرم افزار رایانه ای توسط دکتر ستار زرکلام
فقدان نظریه حقوقی، چالش بزرگ قانون گذاری در حقوق مالکیت فکری ایران، دکتر هادی وحید.

نکته‌ای که در جریان همایش مطرح گردید و اعضای شورا نیز به آن توجه نشان دادند، این بود که ظاهراً معاونت حقوقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز مشغول بررسی و تنظیم لایحه مورد بحث بوده و پیگیر نهایی شدن (البته با عجله) و ارسال به هیئت دولت می‌باشد.

بنا بر گفته آقای دکتر شبیری، معاونت حقوقی وزارت ارشاد ابتدا اقدام به تنظیم لایحه‌ای جدید کرده و سپس با مواجه شدن با اشکالات و انتقادات زیاد، لایحه حاضر را در دستور کار قرار داده و اصلاحات و تغییراتی را اعمال کرده است. آنچه مورد تعجب و نگرانی است، اختلاف و رقابت دو نهاد رسمی فرهنگی کشور در خصوص این لایحه می‌باشد، یکی دبیرخانه شورای عالی اطلاع رسانی (شورای عالی انقلاب فرهنگی) و دیگری معاونت حقوقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. امیدواریم با دخالت مسوولان عالیرتبه فرهنگی و سیاسی کشور، اجماعی در مدیریت تدوین نهایی لایحه ایجاد گردیده و مصلحت جامعه اسلامی در این حوزه مهم و حساس، در نظر گرفته شود. در هر حال، اعضای شورا خواستار ارائه گزارش شورا در خصوص اصلاحات و بررسی‌های به عمل آمده به مقام عالی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و معاونت حقوقی آن وزارتخانه شدند که این مهم در آغاز سال آتی، انشاء الله صورت خواهد گرفت.

اما ادامه بررسی لایحه:

در جلسه قبل قرار شد، تحلیل دقیق‌تر مواد ۷۳ و ۷۴ در آینده صورت گیرد که این بحث صورت گرفت و ضمن تأیید مصوبه شورا در جلسه قبل در خصوص ماده ۷۳، ماده ۷۴ همچنان برای بعضی از اعضا، جای سؤال بود. ماده ۷۴ نهادی جدید را در بین راه انعقاد قرارداد و انتشار وضع کرده و استدلال آن است که بر اساس قواعد حقوقی، کالای مورد معامله نباید دارای خیار عیب باشد و در این مورد، ناشر باید بتواند قرارداد خود را با پدیدآورنده در صورت وجود نقص یا عیبی در اثر، فسخ نماید.

این موضوع اگرچه در عرف نشر، معمول نیست لیکن موارد زیادی اتفاق افتاده که با وجود نقص جدی در اثر، ناشر و پدیدآورنده با مشکل و اختلاف مواجه شده‌اند، به همین دلیل به نظر می‌رسد ابداعی صورت گرفته که می‌تواند مانع بروز این گونه اختلافات باشد.

ماده ۷۶: در صورت نسبی بودن میزان حق تألیف و محدود نبودن تعداد چاپ، ناشر باید امکان دریافت پیوسته حق تألیف اثر را برای پدیدآورنده مطابق با عرف حرفه‌ای تضمین نماید. چنانچه ناشر نسبت به تجدید چاپ اثر در صورت اتمام نسخه‌های چاپ شده در بازار اقدام ننماید، قرارداد از سوی پدیدآورنده پس از انقضای یک ماه از تاریخ مطالبه کتبی قابل فسخ است.

بعد از توضیحات آقای دکتر شبیری، چند اشکال بر این ماده گرفته شد:

اول آن که به نظر می‌رسد، محتوای ماده دارای دو موضوعی است که گرچه دارای ارتباط با هم می‌باشند اما این ارتباط به نحوی نیست که لازم باشد در یک ماده ذکر شوند. ارتباط موجود، بیش از ارتباطی که لازم است در همه مواد یک قانون یا مبحثی از یک قانون باشد، نیست.

لذا پیشنهاد گردید از جهت شکلی، ماده ۷۶ به دو ماده تقسیم گردد.

هدف در قسمت اول، تضمین پرداخت حقوق پدیدآورنده توسط ناشر بوده و در قسمت دوم، چگونگی انتشار مجدد اثر می‌باشد.

دوم آن که اگرچه منظور از قید نسبی بوده در ابتدای ماده، با وجود (میزان حق تألیف) که در حکم مضاف الیه آن است، آن بوده که درصد حق تألیف در قرارداد به نسبت تیراژ متغیر می‌تواند باشد اما قانون گذار باید برای نسبی بودن حق تألیف با توجه به تعداد آثار فروش رفته نیز حکمی صادر کند.

سوم آن که از ظاهر ماده چنین استنباط می‌شود که منظور از دریافت پیوسته با توجه به قید محدود نبودن تعداد چاپ، دریافت حق تألیف در بعد از هر نوبت انتشار می‌باشد اما با توضیح جناب آقای دکتر شبیری مشخص شد که منظور آن است که ناشر می‌تواند وجه حق تألیف را بصورت اقساطی و طی چندین فقره چک بپردازد. به نظر می‌رسد اگر مقصود از دریافت پیوسته، دریافت بعد از هر نوبت نشر باشد، بهتر است واضح (دریافت حق تألیف بعد از هر نوبت نشر) جایگزین شود. بابت دریافت پیوسته با هدف و نیتی که نویسنده داشته نیز باید توجه داشت که قید مطابق عرف حرفه‌ای، گویا و مشخص خواهد بود چرا که عرف حرفه‌ای در نشر، معامله با چک‌های مدت دار است. چهارم آنکه حکم قسمت اول، مقید به محدود نبودن نوبت چاپ است، در حالی که این شرایط باید شامل قراردادهایی که محدود به تعداد نوبت مشخص نشر نیز می‌شود، بگردد. به عنوان مثال قراردادی که برای پنج چاپ بسته شده نیز باید مشمول این ماده باشد.

قسمت دوم ماده ۷۶ که پیشنهاد گردید، در ماده‌ای جداگانه ذکر شود، موکول به جلسه بعد گردید. ان شاء الله

جلسه دوازدهم بعد از تعطیلات عید نوروز برگزار خواهد شد.

دبیرخانه شورای حمایت از حقوق تألیف و نشر